

Gondolatok a IV. Országos Erdészeti Konferenciához

(Sopron, szeptember 9-10.)

Első bozzászólásomnak Jung László előadásának címére bajazva azt a címet adnám: „Tűzifa alapú nagyerművi áramtermelés a tűzifával fűtő magánszemélyek szemszögéből”

2004. évben a lakossági tűzifa köbméterenkénti ára 4000 Ft volt. (Ez a tűzifa még 1 m-es, 25 cm felett hasított szabványosított erdei faválaszték volt, amelyet fel lehetett tenni a daraboló szalagfűrész asztalára.)

Ma a tűzifaként árult fatermék 14-16.000,- Ft köbméterenként. (Hossza 2 m, és nincs hasítva.)

Hat év alatt majd négyszeres a növekedés! Tulajdonképpen a címben megfogalmazott felvetésnek ez a rezüméje!

Mi történt az elmúlt hat évben?

Három erőműben rövid idő alatt leállított szenes kazánokat állítottak át faapríték-tüzelésre. Az apríték alapanyagát biomasszának nevezték el, és energiafaként vásárolták fel a termelőktől. Az energiafa lényegében tűzifa, rostfa, forgácsfa, papírfa és rönk 2 m hosszban – hasítatlanul. Az állam 85 %-os zöldáram támogatást biztosított 2010-ig. E busás támogatásból bőven futotta energiafa vásárlásra, és beindult az árspirál, magával rántva a lakossági tűzifa (és a hagyományos méteres ipari fák) árát!

A 2004. évi WOOD TECH biomassza hasznosítás konferencián itt Sopronban *Hatvani* GKM h. államtitkár elmondta, hogy „a megújuló energiatermelést a mostani 0,9 %-ról 2010-re 3,6 %-ra kell emelnünk.” A biomassza a legjobb lehetőségünk, a tűzifa a domináns, de nem azt kell preferálni!

A FAGOSZ állásfoglalást adott ki: 5 és 20 MW közötti sávós ártámogatási módosítást, energiaültetvényt, energiafűtermelést, „használtfa” begyűjtést preferálva. Szakbizottságok felállítását javasolta, és a programok kidolgozásáig a támogatás felfüggesztését 20 MW felett. A magas szintű javaslatokból nem lett semmi, csak időközi fellángolások (energiafű, energianád, energiaültetvény).

A nagyerművi zöldáram-termelés eltorzította a faárakat, és jelentős árbevételhez juttatta az energiafa-termelőket. Részvénytársaságaink becslésem szerint 6-8 milliárdos évi árbevétel többelhez jutottak (6 év átlagban), amiért nem kellett semmit tenniük!

Összegezve: az adókból finanszírozott zöldáram-támogatásból a lakosság is befizet, és ezután méregdrágán vásárolhat tüzelőanyagot, amely nehezen kezelhető a feldolgozóskor, gondolok itt annak darabolására és hasítására. Félreértés ne essék, nem vagyok apríték-tüzelés-ellenes!

Zala megyében elsőként 1985-87-ben valószínűleg meg ilyen tüzelést Zalabaksán és Zalaegerszegen az új javító-műhelyünkben. Híve vagyok a decentralizált kis-közepes méretű biomasszával használó hőtermelésnek, de változatlanul ellenzem az ipari fák elégetését.

Második bozzászólásomat a konferencia esti programjában szerettem volna elmondani.

Mondókám a gépesítési szakosztály fiatal, a szakosztály-gyűléseken nem, vagy alig megszólaló kollégáimnak szántam.

Sajnos az esti, gépesítésről szóló beszélgetésre csak mi öregebbek maradtunk, így hát ezúton teszem közzé és feljűk gondolataimat.

Az én generációm szerencsés és látványos időszakot fogott ki. 1970-ben megalakultak az erdő- és fafeldolgozó gazdaságok, megkapván a leromlott állapotú fűrész- és faipari kapacitásokat, amelyek rekonstrukcióra szorultak. Elindult a műveleti gépesítés, a központokban műszaki -később fejlesztési- osztályok alakultak a feladatok végrehajtására, amely technológia- és gyártmányfejlesztésekre irányult annak minden vonatkozásában.

Tervezés, beruházás, beüzemelés, üzemfenntartás volt az osztályok feladata.

Pezsgő műszaki élet volt!

Figyeltük egymás dolgait, gyakoriak voltak a gépbemutatók, örültünk egymás sikereinek. Rengeteg új gépet próbáltunk ki, fenyőseket is lombos fafajokra. Magunk is próbálkoztunk adaptációkkal.

Szombathelyen elkezdtek a VALMET forwarderes technológiát, Pécsen traktoros darus kiszállító szerelvényt építettek össze, a gemenciek megoldották a vízi rakodást hidraulikus daruval, a győriek az ártereken lánctalpas közelítő traktorokkal próbálkoztak, a szolnokiak aprítógépet és előtüzelőt, az egriek kérézőgépet gyártottak, *Zsilvölgyi Laci*

kötélpályákat tervezett és épített, és sorolhatnám Keszthelyig, ahol a Bakonyban először vezették be az aprítéktermelő munkarendszert.

A rendszerváltásra begépesítettünk, új és megújult faipari kapacitásokat hoztunk létre.

A rekonstruált fűrészüzemek sorában említeném a ládi, felnémeti, hosszútétényi, franciavágási, körmendi vagy nálunk a lenti üzemeket. Új faipari kapacitások jöttek létre pl.: Szigetváron tömör lomb bútortalpra (frontelemgyártással is), Franciavágáson farugó előállítására, Letenyén műszaki furnér és rétegelt lemez gyártására.

Fennhatósági szinten a minisztériumban műszaki-fejlesztési osztály működött. Aztán jött a fordulat, amely átalakította a tulajdonviszonyokat, leépítette vagy megszüntette a faipari és szolgáltató (gépjavítás, magas- és mélyépítés) kapacitásokat.

Az erdészeti munkák vállalkozói kézbe kerültek saját és bérelt termelőeszközökkel. Megszűntek a központ műszaki-fejlesztő, fafeldolgozási osztályai. Cégenként egy-két „műszaki” kolléga dolgozik szerény és szolid feladatkörrel (gépcserék bonyolítása, vállalkozói számlák újraelenőrzése, közüzemi számlák igazolása, építési beruházások).

Nem tudok – ki is csinálná? – országos fejlesztési irányok kimunkálásáról. (A portfóliókat jelenleg a bank irányítja.)

Pedig a részvénytársasági forma a profitorientáció érdekében állandó fejlesztést igényelne még akkor is, ha a termelőeszközöket vállalkozók üzemeltetik!

Az energiafa extra profitja komoly forrásul szolgálhatna a fejlesztéshez. Nem tudom mire fordítódik. Én például meghitelezném, vagy bérbeadással segíteném a vállalkozások igencsak lehasznált gépeinek minőségi cseréjét; akár faipari fejlesztésekbe kezdenék.

Kétségtelen tény, hogy az elmúlt húsz évben is voltak eredmények. Ezek közül néhányat felsorolnék:

Uralkodóvá váltak a nagy teherbírású önrakodós tehergépkocsik a faanyagmozgatásban.

Létjogosultságot szereztek a korszerű forwarderek.

Jelentős az előrelépés az aprítéktermelésben.

Hatalmas a fejlődés informatikában és kommunikációban.

Számos területen azonban stagnálás van. Ezek közül is felsorolnék néhányat:

– Tuskós területek erdősítése, ápolása.
– Lombos fakitermelések döntése, gallyazása és darabolása (a motorfűrész ma már csak eszköz).

– Felkészítőhelyi anyagmozgatás gépesítése.

– Csemetekerti munkák gépesíttessé (pl.: sorápolás).

– Nem látok technológiai és gyártmányfejlesztést.

Nincs koncepció – se országos, se vállalati –, hogy hová is akarunk eljutni közép- vagy hosszú távon.

Végezetül „egy kis olaj a tűzre”!

Úgy érzem, hogy ma nem szívesen dolgoznék a részvénytársaságoknál a mű-

szaki vonalon, mert azt nagyon sívárnak tartanám. Ezzel a kijelentéssel nem szeretném aktív kollégáimat megsérteni, munkájukat lebecsülni. Lehet, hogy tévedek és csak reménykedem, hogy a következő szakosztálygyűlésen a fiatalság meggyőző állításom ellenkezőjéről.

Úgy legyen!!

Dr. Mátrabérci Sándor

Gondoljuk meg!

Az erdő a fatermelés bázisa, otthona a nagyvadnak, termeli az oxigént, elnyeli a káros gázok egy részét, sokféle élőlény géntárolója. Erdészeti szakemberek irányításával évszázadokig visszamenőleg – a törvények alapján – a fentiek egységes egészévé saját erdőből biztosítva volt.

Újabb az egységet 3 törvény – erdő, vad, természet – szétdarabolta. Az erdő sokszínűségének előnyös, gazdaságos, ésszerű, tartós fenntartását ez károsan befolyásolja.

A magyar erdők tulajdoni, kezelői, szakmai irányítási viszonyai sokszor változtak. Trianon elvitte százados erdők 80 százalékát. A megcsonkolt országnak 10% erdőterülete maradt. A II. világháború befejezéséig a kevés garasból is cseppent az erdőterület bővítésére.

Ezután az erdő állami tulajdon lett. A magyar erdőgazdálkodás vezetésében is a politika lett úrrá, amely az erdész szakembereket javarészt kirúgta, átnevelő helyekre vitte (internálta), a vezető létszámot pártkatonák pótolták. A fegyver hatalmát segítette, hogy az „ország védelme szükségessé teszi” hamis cél érdekében többszázezer ha erdő a HM kezelésébe került. Az 1966. évi Erdőtörvény előkészítésébe a nép is beleszólt. A gyűlésen hozzászólásomban elleneztem a HM kezelést, azzal az alaptétellel, ha az ország védelme a katonai beavatkozást teszi szükségessé – akkor erdő, mező, lakott terület, vasút stb. – minden rendelkezésükre áll. Egyébként az erdő a torz vadászat, a szabálytalanság színhelye lesz.

A hamis cél megjelölés ma is tart.

Ha én is a „célközönség”-hez tartozom az eddig elmondottak szerint a joganyag kedvezően nem értelmezhető.

Miben hisznek a jogalkotók, azt nem tudom, de az erdőre vonatkozó egységet bontó 3 törvény megszavazása nem

jelent a mai erdőterület 20%-os részesedését biztosító erdő előnyös szerepét az ország számára. Hatástanulmány nem támasztja alá, hogy a jelenkor, de főleg unokáink gyönyörködhesse az erdő csodáiban.

Az EU tudtommal önálló államok csatlakozásának szervezete, mégis állandóan a jogharmonizáció az alaptétel. Ez ne jelentse azt, hogy ők harmonizálnak, mi meg táncolunk.

Társadalmi szervezeteink jelentősége fontos az erdővel kapcsolatos szabályok megalkotásában, de őket a természet és környezet kezdeti vezetői a nagyobb rangért előnyük érdekében az erdő kárára félvezették. Egy szó sincs arról, hogy az erdővel kapcsolatos természetvédelmi hatások „az új fellépő” előtt is érvényesültek az erdei ökoszisztémában. Nem szólva arról, hogy az új szemléletüket az erdővel kapcsolatosan hány feleslegesen kidobott milliárd forint terheli. A természetvédelemnek az erdőn kívül van igen sok tennivalója – oda fókuszáljon.

A jogalkotók mind az állami, mint a magántulajdonban lévő erdők vonatkozásában adják vissza a jogot az egységes szemléletű erdőgazdálkodáshoz, az erdőhöz értők szakmailag képzett szakemberek kezébe. Ők az ország javát akarják, és a sok bába közt nem fog elveszni a gyerek. Az éghajlatváltozással kapcsolatos feladat az erdő fennmaradása érdekében tízféle fafaj bevitel az állományba, és majd a változás szelektál. Ide kívánczik az állandó erdő fenntartásának új szemléletű kérdése. Minden korú egyed biztosítása (a legidősebb korú törzseket a kidőlt, korhadó egyedek képviselik, amelyek géntárolók is), felújítás, ápolás, ápolóvágások, gyérítés, felsőszint bontása.

Milyen gépekkel biztosítható a fenti évi állandó folyamatos munka, milyen

költséggel, a legkisebb károkozással nem rajzban, hanem az erdőben? A szentgyörgyvölgyi példa csalétek, mert az az évszázadok alatt alakult ki – kézi erővel termeltek, lóval és vállon közelítették, kapával, kaszával ápolták.

A vastag tűzifa (évi 3 millió tonna?) villanyfejlesztésre való felhasználása nincs összhangban azzal a célkitűzéssel, hogy energiaerdő, energiafű, faki-termelési hulladék, szalma stb. hasznosítást helyettesítsen. A felhasznált vas-tagfa nagy része iparilag hasznosítható, ezért ottani eltűzése káros.

Az erdőgazdálkodók, erdészeti szakemberek kamarai szervezete talán a jobbítást szolgálná?

Dr. Sipos Árpád
erdőmérnök

Erdőkerülő

címen jelent meg a SEFAG Zrt. 37. évfolyamának szeptemberi száma, mely változatos tartalommal tudósít az üzemi eseményekről és a SEFAG 40 évéről. A lapban *Barkóczi István* vezérigazgató foglalja össze a közel fél évszázad erdőgazdálkodásának történetét. Sok sikert és tartalmas híreket, tudósításokat, valamint hosszú utat kívánunk az „Erdőkerülő”-nek.

*

A 40 éves évfordulóra szép kivitelű, minden fölösleges sallangtól mentes kiadvány jelent meg, amely összefoglalja az erdőgazdaságban eltelt utolsó négy évtizedet. Külön meg kell említenünk az összeállító *Detrich Miklós* és *Merczel István* nevét.

Új belépők

Soproni Hallgatói Helyi Csoport:
Pataki Bálint egyetemi hallgató